

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

Ступінь вищої освіти	<i>Бакалавр</i>
Освітньо-професійна програма	<i>«Менеджмент організацій»</i>
Факультет	<i>Економічний</i>
Кафедра	<i>Економіки та фінансів</i>
Семестр	<i>І</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

Викладач	<i>к.е.н., доц. Артюшок Костянтин Андрійович</i>
Контактна інформація	<i>akostya@ukr.net</i>

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системи знань про поведінку суб'єктів економіки за умов обмежених виробничих ресурсів і безмежних потреб у різних соціально-економічних системах. Переваги вивчення дисципліни полягають у набутті ринково-економічного світогляду студентами, з'ясуванні ролі економічної теорії у формуванні економічної політики та економічному регулюванні, засвоєнні методології економічних досліджень для розуміння тих ринкових перетворень національної економіки, вироблення вміння здійснювати економічний аналіз та робити практичні висновки. Зміст дисципліни висвітлює загальні засади економічного життя суспільства; розкриває закономірності розвитку економічної системи та діалектики взаємозв'язку її структурних елементів; досліджує механізми дії економічних законів і механізми використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визначає принципові риси основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції, розкриває роль економічної теорії у розробленні шляхів ринкової трансформації національної економіки.</p>
Мета та цілі	<p>Метою дисципліни «Економічна теорія» є набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних знань про зародження, становлення і напрями розвитку сучасних соціально-економічних систем, формування у здобувачів освіти навичок економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання економічних явищ та процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економічна теорія» є: наукове обґрунтування загальних основ економічного життя суспільства; розкриття закономірностей розвитку суспільного виробництва; з'ясування механізмів дії економічних законів і</p>

	механізмів використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визначення істотних рис основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції; з'ясування ролі економічної теорії у розробці шляхів формування соціально орієнтованої економічної системи суспільства.
Результати навчання	У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти оволодіє знаннями про закономірності функціонування ринкової системи; істотні риси основних соціально-економічних систем та напрями їх еволюції; роль економічної теорії у виробленні шляхів формування соціально-орієнтованої економічної системи суспільства, а також здобуде вміння вільно володіти економічною термінологією, понятійним апаратом і категоріями дисципліни, науково обґрунтувати загальні основи економічного життя суспільства; розкривати закономірності розвитку суспільного виробництва; з'ясувати методологічні основи механізму дії економічних законів та їх застосування у господарській діяльності; давати власну науково-обґрунтовану оцінку економічних явищ та процесів.
Soft skills	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: навички комунікації, роботу в команді, управляти своїм часом, здатність логічно і системно мислити та інше
Пререквізити	Дисципліна I-го курсу, I-го семестру

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
1. Предмет і метод економічної теорії	Зародження і розвиток економічної теорії. Основні напрями, школи і течії економічної теорії. Предмет економічної теорії. Тлумачення предмета економічної теорії різними школами. Закони, принципи і категорії економічної теорії. Система економічних законів. Позитивна і нормативна економічна теорія. Методи економічних досліджень. Загальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії. Економічна теорія і обґрунтування економічної політики. Місце економічної теорії в системі економічних наук.	Тести, питання
2. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці	Виробництво і його основні фактори. Продукт виробництва. Обмеженість ресурсів. Необхідний і додатковий продукт. Суспільний поділ праці і структура продуктивних сил. Виробнича функція та її складові. Домогосподарства, підприємства і держава як суб'єкти економічної системи. Економічні відносини як суспільна форма і спосіб організації економічної системи. Структура економічних відносин. Соціально-економічні відносини. Організаційно-економічні і техніко-економічні відносини. Зміст і характер праці.	Практичні завдання, кейси
3. Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси.	Економічні потреби суспільства, їх суть і класифікація. Безмежність потреб. Закон зростання потреб. Корисність продукту. Об'єктивна і суб'єктивна корисність продукту. Гранична корисність продукту. Економічний інтерес, його об'єкт, функція. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Єдність і суперечності в системі інтересів. Виробництво та проблеми задоволення зростаючих потреб суспільства. Виробничі можливості суспільства і потреби. Межа виробничих можливостей.	Кейси, практичні завдання
4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система	Економічна система: сутність та структурні елементи. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Типи і еволюція економічних систем. Формаційний і загальноцивілізаційний підходи до типізації суспільства. Економічний устрій і форми господарювання. Методологічні аспекти механізму дії і використання економічних законів людьми. Власність як економічна	Кейси, практичні завдання

суспільства	категорія. Структура власності та її історичні типи, види і форми. Суб'єкти власності. Об'єкти власності. Власність на робочу силу та підприємницький талант. Інтелектуальна власність. Відносини власності на засоби виробництва і природні ресурси. Тенденції в розвитку відносин власності в Україні та у світі.	
5. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші	Натуральна (традиційна) форма організації виробництва. Суть і риси натурального господарства та його історичні межі. Товарна форма організації суспільного виробництва. Причини виникнення товарного виробництва, його суть, ознаки і роль у розвитку суспільства. Суб'єкти і об'єкти товарних відносин. Товарна форма продукту. Товар та його властивості. Суперечності товару. Вартість і ціна: альтернативні теорії. Проста і розвинена форми товарного виробництва. Спільні риси та відмінності. Функціонування товарного господарства та його закони. виникнення і розвиток грошових відносин. Суть грошей. Функції грошей. Альтернативні теорії грошей. Грошовий обіг та його закони. Визначення грошової маси, необхідної для обслуговування товарного обігу. Сталість грошового обігу. Грошові реформи, гроші, ціна та інфляція. Еволюція грошей. Сучасна грошова система.	Кейси, тести
6. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата	Капітал як економічна категорія. Альтернативні теорії капіталу. Первісне нагромадження капіталу. Особливості нагромадження капіталу в Україні. Перетворення грошей у капітал. Загальна формула руху капіталу. Капітал і праця. Трудові відносини: сутність і структура. Капітал підприємства. Концентрація та централізація капіталу. Кругообіг капіталу і його стадії. Функціональні форми капіталу. Основний та оборотний капітал. Зношення основного капіталу. Амортизація. Наймана праця. Вартість робочої сили: дискусійні аспекти. Заробітна плата; сутність, форми системи. Теорії заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Продукт праці та заробітна плата. Мінімальна заробітна плата та її критерії.	Кейси, практичні завдання
7. Витрати виробництва і прибуток	Витрати виробництва як передумова виробництва. Суть витрат виробництва. Витрати виробництва як базис конкуренції. Види витрат виробництва. Витрати виробництва, вартість товару і його ціна. Альтернативні підходи. Прибуток як економічна категорія. Теорії прибутку. Норми прибутку і фактори, що на неї впливають.	Кейси, практичні завдання
8. Ринок, його суть і функції. Конкуренція і ціноутворення	Інституціональні основи ринкової економіки. Ринкові відносини, їх суб'єкти і об'єкти. Визначення ринку: альтернативні теорії. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага. Ринкова ціна: механізм формування і функції. Функції ринку. Умови формування і розвитку ринку. Поняття та основні риси інфраструктури ринку. Принципи класифікації ринків. Ринок предметів споживання. Ринок засобів виробництва. Загальні проблеми формування цін на ресурси. Ринок капіталу та його складові. Ринок праці та розподіл трудових ресурсів. Ринок нерухомості та його особливості. Проблеми формування ринків праці, землі та капіталів в Україні. Легальний і нелегальний ринки. Конкуренція та її суть. Місце конкуренції в ринковій економіці. Функції та форми конкуренції. Конкуренція і монополія. Антимонопольне законодавство і практика. Конкуренція і моделі ринків.	Кейси, практичні завдання
9. Домогосподарство в системі економічних відносин	Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин. Сектор домогосподарств. Двоїста роль домогосподарств в економіці. Домогосподарства як постачальники ресурсів. Доходи домогосподарства. Витрати домогосподарства. Розподіл доходів на особисте споживання, податки і заощадження. Витрати на споживання. Місце домогосподарства в кругообігу продуктів, ресурсів і доходу.	Кейси, практичні завдання
10. Підприємство як	Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Сектор ділових підприємств. Форми і види підприємств. Суть підприємництва і	Кейси, практичні

товаровиробник. Валовий дохід і прибуток	умови його існування. Види та функції підприємництва. Валовий дохід, його суть та структура. Підприємницький дохід. Загальні економіко-правові основи розвитку підприємництва в Україні. Значення прибутку в розвитку підприємництва. Роль підприємства і підприємництва в ринковій економіці. Маркетинг і менеджмент.	завдання
11. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента	Позичковий капітал і процент. Банки, їх роль та функції. Центральні і комерційні банки. Інші фінансово-кредитні установи. Процент та його економічна природа. Межі коливання. Суть кредиту та його форми. Банківський прибуток. Капітал у сфері торгівлі. Витрати обігу. Роздрібна та оптова торгівля. Товарні біржі. Торговельний прибуток. Фондова біржа. Цінні папери. Аграрне виробництво – особлива сфера вкладання капіталу і праці. Відносини власності в сільському господарстві. Земельна рента та її форми: оренда землі, ціна землі. Форми господарювання в сільському господарстві та їх особливості в різних країнах. Особливості концентрації і централізації виробництва і капіталу в сільському господарстві. Рентні відносини у сільському господарстві. Ціна на сільськогосподарську продукцію. Державна підтримка сільського господарства.	Кейси, практичні завдання
12. Суспільне відтворення. Суспільний продукт і його основні форми	Суспільний продукт і його форми. Методи обчислення суспільного продукту. Методологічні аспекти системи національних рахунків. Валовий внутрішній продукт, його суть і відтворювальна структура. Національний дохід. Продуктивність суспільної праці та її роль у відтворювальному процесі. Суть і види економічного відтворення: просте і розширене. Кругообіг доходу, ресурсів і продукту у процесі відтворення. Відтворення всіх елементів економічної системи. Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Національне багатство і його структура. Природне багатство. Проблеми розширеного відтворення багатства і шляхи розв'язання екологічних проблем. Розподільчі відносини та їх місце у відтворювальному процесі. Суть розподілу національного доходу. Об'єктивні основи формування доходів населення. Диференціація доходів населення. Проблеми багатих і бідних. Межа бідності: абсолютна і відносна. Проблеми бідних і багатих в Україні. Необхідність перерозподілу національного доходу і доходів населення. Податки і соціальні виплати. Роль державного бюджету в перерозподілі національного доходу. Споживання і заощадження. Доходи населення і споживання. Схильність до споживання і заощадження. Необхідність державного регулювання розподілу доходів. Прожитковий мінімум і соціальний захист населення.	Кейси, практичні завдання

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна:

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: Основні поняття і категорії. - К.: Знання, 2006. 632с.
2. Бережная Н. И. Политическая экономия в структурно-логических схемах: учеб. Пособие. Харьковский национальный экономический ун-т. - Х. : ИД "ИНЖЭК", 2007. - 288с.
3. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія: Підручник. К.: Знання, 2006.
4. Тарасевича В. М. Економічна теорія. К.: Центр навч. літератури, 2006.
5. Макконелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы, политика. М.: Республика, 1992.
6. Мочерний С.В. Політична економія. К.: Знання – Прес, 2002.
7. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. 332с.
8. Геець В. М., Панченко Є. Г. Перехідна економіка: Підручник. К: Вища шк., 2003.
9. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія: Під.. К.: Знан- ня-Прес, 2007. 719 с.
10. Орехівський Г. А. Політекономія: навч. посіб. для студ. ВНЗ. К. : Каравела, 2008. 295с.
11. Ніколенко Ю. В. Політична економія: Під. К.: ЦУЛ, 2009. 632 с.
12. Федоренко В. Г. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид. К.: Алерта, 2015. 487 с.
13. Щетинін А. І. Політична економія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 480 с.

Допоміжна:

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. Кн.2. За ред. С.Панчишина і П.Острроверха. – К.: Знання, 2006.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: Основні поняття і категорії. - К.: Знання, 2006.
2. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка): Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2009. – 688 с.

3. Бочан І.О., Михасюк І.Р. Глобальна економіка. Підручник. К., «Знання», 2007, 403 с.
4. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. К., Ін-т екон. та прогнозів. НАН України, 2009, 864 с.
5. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки/ Навч. посібник — 5-те вид., стер. — К.: Знання, 2006. — 213 с.
6. Дзюбик С. Д., Ривак О. С. Основи економічної теорії: Навч. посібник. — 2-ге вид. перероб. і доп. — К.: Знання, 2008. — 491 с.
7. Салман Р.Б., Фигейрас Дж. Реформи системы здравоохранения в Европе. Анализ современных стратегий: Пер. с англ. — М.: ГЭОТАР Медицина, 2000. — 432с.
8. Самуельсон П. Економіка: Підручник. - Львів: Світ. - 1993. - 496 с.
9. Семюелсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. Макроекономіка / Пер. з англ. - К.: "Основи", 1995. - 544 с.
10. Семененко В.М. Економічна теорія. Політекономія. Навч. Посібник. — К.: ЦУЛ, 2010. — 360 с.
11. Стівен Роузфілд. Порівнюємо економічні системи/ Пер. з англ.. — К.: „К.І.С.“, 2005. — 370с.
12. Туниця Т.Ю. Збалансоване природокористування. К., «Знання», 2006, 300 с.
13. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / За ред. А.С.Філіпченка, В.С.Будкіна, А.С.Гальчинського. - К.: Либідь, 2002.
14. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку Монографія: У 2 т. / Д.Г. Лук'яненко. А.М. Поручник. Л.Л. Антонюк та ін.; за заг. ред. Д.Г. Лук'яненка. Д.М. Поручника. - К.: КНЕУ, 2006. - 816 с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт, заліків та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-7)	35
Змістовий модуль 2 (теми 8-12)	25
Підсумковий контроль (теми 1-12) – залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни